

Воронко Роман Михайлович,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри обліку, контролю,
аналізу та оподаткування;

Бурдик Олена Юріївна,
доктор філософії,
доцент кафедри обліку, контролю,
аналізу та оподаткування;

Львівський торговельно-економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ В СУЧАСНОМУ АУДИТІ

Дослідження ефективності управління та підсумків ухвалених рішень в процесі аудиту відбувається з використанням власного методичного інструментарію, покликаною забезпечувати необхідні результати на основі системи знань, що були нагромаджені протягом тривалого періоду часу.

Набір методів, методичних прийомів та процедур під час проведення конкретної перевірки аудитор визначає самостійно. Безпосередньо їх вибір буде залежати від багатьох чинників, які пов'язані з об'єктами аудиту, метою його здійснення, визначеною замовником, професійними навичками аудитора, інформаційним забезпеченням тощо.

Розглядаючи питання методології аудиту К. І. Редченко зауважує, що з погляду розвитку теорії аудиту потрібно правильно розуміти його науковий метод, на основі якого можна розробляти конкретні методики аудиторської перевірки, але з практичного погляду – основою таких методик мають бути випробувані експериментально процесні моделі та процедури аудиту [1, с.70-71].

Слово “метод” (походить від грецького *methodos* – шлях до чого-небудь) означає спосіб дослідження, що визначає підхід до вивчення об'єктів шляхом наукового пізнання і встановлення істини. Тому метод конкретної науки характеризує те, які прийоми і процедури будуть використані для дослідження стану певного об'єкта.

Багато вітчизняних і зарубіжних науковців у своїх працях по-різному підходять до визначення методів, прийомів і процедур аудиту, що засвідчує відсутність єдиного підходу до тлумачення цих понять. На практиці також досить часто фахівці у сфері аудиту не приділяють значної уваги розмежуванню категорій “методи”, “прийоми” аудиту, “аудиторські процедури”, вважаючи їх одним і тим самим. Більшість вчених все ж таки схиляються до думки, що метод аудиту – це сукупність методичних прийомів, з допомогою яких здійснюється дослідження об'єктів аудиту. Прийоми аудиту є складовими елементами методу аудиту і під ними розуміють способи здійснення окремих аудиторських дій.

У свою чергу, слово “процедура” (походить від латинського *procedo* – проходжу, походжу) означає проведення тих або інших дій для виконання

роботи чи досягнення певних цілей. Тому під аудиторською процедурою розуміють певний порядок дій аудитора для отримання результатів на окремому етапі аудиту. З позиції методології аудиторські процедури потрібно розглядати як певні дії аудитора, побудовані на ефективному застосуванні наявних методів та прийомів аудиту або їхніх комбінацій, а також методів раціональної організації процесу аудиту.

Трансформація методології аудиту в сучасних умовах забезпечення стратегії сталого розвитку суб'єктів бізнесу здійснюється шляхом підвищення професійної універсальності аудитора, здатного висловлювати свою суб'єктивну думку, яка ґрунтується на об'єктивних даних та креативному підході, оскільки завдання сталого розвитку пов'язане із формуванням унікальної гіпотези, яка має задовольняти завдання якісних змін за трьома критеріями, що пов'язано з підготовкою проєктів рішень для соціального, економічного та екологічного напрямів діяльності.

Зміна методики аудиту, відповідно, залежить від його об'єкта, що визначається аудиторським завданням – окреслити нові явища і процеси, на яких і задля яких зосереджується увага під час організації і проведення аудиторської перевірки. Традиційно об'єкт аудиту розглядають з точки зору низки господарських операцій і процесів, які сукупно складають діяльність суб'єкта, що перевіряється [2, с. 36] або розширюється до різних напрямів та особливостей функціонування підприємства, які можна оцінити за кількісними і якісними параметрами.

Потреба у наданні об'єктивного аудиторського звіту в умовах розширення об'єктів аудиту зумовлює використання нових методів, за допомогою яких аудитор здійснює певні дії з метою формування сукупності даних з аналітичними оцінками та узагальненнями. Тобто в умовах урізноманітнення об'єктів аудиту актуальним стає розширення методів, якими оперує аудитор під час здійснення професійної діяльності. Методи аудиту, які традиційно використовують під час його проведення спрямовані на реалізацію контрольних дій, покликаних надати оцінку стану об'єктів аудиту. В умовах сьогодення, як під час проведення аудиту так і надання супутніх послуг, все більшого значення набуває консалтингова діяльність. Тому розширення методів аудиту відбувається не стільки для посилення контрольних процедур, як для сприяння стабільному розвитку суб'єктів бізнесу в умовах мінливого зовнішнього середовища. Поряд з традиційними доцільним є використання додаткових методів аудиту, які дозволять в аудиторському звіті надати рекомендації, спрямовані на сприяння стабільному розвитку підприємства.

Зокрема, в умовах визначення стратегії діяльності суб'єкта бізнесу важливою є роль аудитора як консультанта, на якого покладається завдання інформаційної підтримки управління цим процесом. Завдання інформаційної підтримки управління передбачає формування аудиторських звітів і професійних рекомендацій для замовника щодо поетапної стратегії дій і ухвалення необхідних рішень для забезпечення реалізації політики поступального розвитку.

Вироблення рекомендацій за відповідними напрямками розвитку пов'язане із використанням як контрольних й діагностичних заходів, так і оцінювання перспектив та потенціалу суб'єкта бізнесу під час безпосередньої взаємодії аудитора з працівниками, які відповідають за конкретний об'єкт аудиту на місцях і краще обізнані про реальний стан справ аніж вище керівництво. Комплексне застосування професійних знань аудитора та працівників, обізнаних про реальний стан справ і проблеми на місцях, дозволяє глибоко вивчити стан об'єктів аудиту та надати більш детальний висновок і пропозиції з підвищення ефективності діяльності. Такий професійно-аналітичний підхід дозволяє уникнути викривлення інформації під час проходження її через управлінську ієрархію і досягти якіснішого результату.

Застосування когнітивного підходу під час проведення аудиту дозволяє визначати вид і призначення сформованих даних щодо перспектив розвитку суб'єкта бізнесу, виділяти основний їх зміст, пропонувати шляхи вирішення проблем, виходячи з власних суджень. При цьому аудитор складає багатоаспектний звіт, який є конфігурацією пропозицій та рекомендацій щодо різних векторів діяльності. За результатами проведеного оцінювання стану об'єктів аудиту за кількісними і якісними параметрами на основі різних інформаційних джерел аудитор формує структуру звіту, в якому розкриває комплексне бачення перспектив і чинники впливу на стратегію розвитку за різними напрямками, які можуть змінюватись з врахуванням стану економіки суб'єкта бізнесу на конкретний момент часу. Для використання пропонується найкращий варіант у конкретний період часу, коли відбуваються зміни чинників, що впливають на перспективи розвитку суб'єкта бізнесу.

Використання зазначених методичних підходів до проведення аудиту в сучасних реаліях є додатковим інструментарієм підвищення його ефективності, враховуючи процеси зміни методики аудиту із досягненням оптимального співвідношення між контрольними і консультаційними процедурами з орієнтацією на досягнення мети діяльності суб'єктів бізнесу – забезпечення стабільної стратегії розвитку.

Список використаних джерел

1. Редченко К. І. Контроль і аудит на стратегічному рівні управління підприємством: монографія. Львів : Видавництво ЛКА, 2011. 360 с.
2. Аудит (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту) : підруч. / за ред. проф. Немченко В. В., Редько О. Ю. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 540 с.